

# Menneskerettighetene under press

## Uttalelse fra Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, 26. februar 2025

Menneskerettigheter, demokrati og rettsstatsprinsipper er under sterkere press enn på flere tiår. I valgåret 2025 utfordrer vi derfor politiske partier til fornyet engasjement for menneskerettighetene, og til å stå solidarisk med alle dem som lider under brudd på sine grunnleggende rettigheter.

Menneskerettighetene er fundamentet for et demokratisk og rettferdig samfunn, bygget på rettsstatens prinsipper. Nå kreves handling fra politiske myndigheter, internasjonale organisasjoner og sivilsamfunnet for å beskytte og fremme disse rettighetene. Som kirke i et globalt fellesskap har også vi i Den norske kirke et ansvar for å beskytte og fremme disse rettighetene. Gud har skapt alle med samme menneskeverd og iboende rettigheter. Derfor svikter vi vårt oppdrag hvis vi forholder oss tause i møte med menneskerettighetsbrudd.

Menneskerettighetene er universelle og udelelige rettigheter. De tilhører hvert enkelt menneske uavhengig av nasjonalitet, etnisitet, religion eller kjønn.

Menneskerettighetene er under økende press og svekkes i store deler av verden også i tradisjonelt demokratiske stater.

Det er et uakseptabelt gap mellom de internasjonale forpliktelsene som stater har påtatt seg og implementeringen av rettighetene. Adgangen til å gjøre inngrep i menneskerettighetene er strengt regulert, og noen rettigheter er absolutte, som for eksempel forbudet mot tortur. Menneskerettighetene undergraves når de blir sett på som fleksible eller forhandlingsbare. Krenkelsen av grunnleggende rettigheter truer ikke bare de enkeltpersonene som direkte berøres, men motarbeider rettferdighet og fred ved at menneskerettighetsbrudd fører til ytterligere konflikter og mer lidelse.

Mellomkirkelig råd vil særlig trekke fram følgende menneskerettighetsutfordringer som bekymringsfulle:

- Stadig flere lever i demokratier som er under press og hvor respekten for menneskerettigheter og rettsstat er truet,<sup>1</sup>
- Trosfriheten blir systematisk undertrykt i mange deler av verden. Religiøse minoriteter og ikke-troende forfølges og utsettes for vold, trakassering, overgrep og drap. Dette er et klart brudd på retten til religionsfrihet som beskyttes gjennom artikkel 18 i *Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter*.

---

<sup>1</sup> Economist Intelligence unit, Democracy index 2024

- Miljø og klimakrisen utgjør en trussel mot menneskers liv og sikkerhet. Klimaendringene påvirker mat og vannforsyninger. Tapet av biologisk mangfold truer både økosystemer og menneskehetens livsgrunnlag.
- Urfolk og etniske minoriteter diskrimineres og marginaliseres. Noen fratras retten til sine landområder, andre tvinges til å gi opp sin kultur, språk og tradisjon.
- Krig og væpnede konflikter fører til enorme lidelser og brudd på menneskerettighetene gjennom blant annet målrettede angrep på sivilbefolkningen, bruk av tortur, seksuell vold og annen umenneskelig behandling. Barn er særlig utsatt i krig ved mangel på mat, helsehjelp og skolegang.
- Ytringsfriheten er truet og desinformasjon er en økende trussel. I autoritære regimer risikerer journalister, menneskerettighetsforkjempere og politiske opposisjonelle trakassering, fengsling og til og med å bli drept for å bruke sin ytringsfrihet.
- Kjønnsskandriminering er utbredt i mange deler av verden. Kvinner og jenter er utsatt for vold, seksuell trakassering, tvangsekteskap, menneskehandel og hindringer for utdanning og deltakelse i arbeidslivet. I mange samfunn er kvinner underlagt lovgivning som begrenser deres frihet til å ta beslutninger om eget liv og kropp, noe som strider mot *Konvensjonen om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner (CEDAW)*.
- Fattigdom og økte forskjeller gir menneskerettighetsutfordringer. Antallet flyktninger i verden har aldri vært høyere. Noen flyktninger og migranter møtes med umenneskelig behandling, inkludert lange interneringsperioder, diskriminering og vold. Spesielt i krisetider utfordres beskyttelsen som er nedfelt i *Flyktningkonvensjonen (1951)*.
- LHBTI+-personer utsettes for grove menneskerettighetsbrudd over hele verden, herunder forfølgelse, hatefulle ytringer og diskriminerende lovgivning.

Det er nødvendig å styrke de internasjonale menneskerettighetsmekanismene, herunder i FN, samt Den internasjonale straffedomstolen (ICC) for å sikre at menneskerettigheter blir respektert, og sikre at de som krenker menneskerettighetene blir stilt til ansvar.

Gjennom vårt globale fellesskap kan Den norske kirke være med på å fremme interreligiøs dialog og samarbeid, som kan bidra til å redusere religiøse spenninger og fremme fred, rettferdighet og forståelse mellom ulike trossamfunn. Støtte til humanitære organisasjoner globalt og diakonalt arbeid lokalt bidrar til hjelp og støtte til dem som utsettes for utenforskap og menneskerettighetsbrudd.

Ved å bruke vår stemme i den offentlige debatten kan Den norske kirke sette søkelys på menneskerettighetsutfordringer og utfordre myndighetene til å handle. Kirken kan bidra til å fremme menneskerettighetene gjennom offentlige uttalelser, prekener og

medieoppslag. Mellomkirkelig råd oppfordrer menighetene til å belyse menneskerettighetene i trosopplæringen, engasjere seg i menneskerettighetsarbeid og markere Freds- og menneskerettighetssøndagen den andre søndag i advent.